

Ki?iler Aras? Tepkiverme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ki?iler Aras? Tepkiverme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24798>

Özet

Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği (KTÖ), bireylerin empati deneyimlerindeki bireysel farklılıklar ölçmek üzere tasarlanmış çok boyutlu bir psikometrik araçtır. Orijinal olarak Mark H. Davis tarafından geliştirilen bu ölçek, Türkçeye 2002 yılında Erol Duru tarafından bir doktora tezi kapsamında uyarlama çalışmasıyla kazandırılmıştır. Ölçek, empatinin dört temel bileşenini (özellikle duygusal ve bilişsel boyutlar) ölçerek, sosyal davranışlar, yardım etme eğilimi ve kişiler arası ilişkiler bağlamında önemli bir değerlendirme sağlar.

Duru'nun çalışması, ölçeğin öğretmen adayları üzerindeki geçerliliğini ve güvenilirliğini incelemiştir, özellikle kişi-durum yaklaşıma çerçevesinde empati ile yardım etme davranışları ve düşünme stilleri arasındaki karmaşık ilişkileri araştırmıştır. Bu adaptasyon, KTÖ'nün Türk kültüründe psikolojik araştırmalarda kullanılabilmesi için temel oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler

Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği, Empati, Perspektif Alma, Duygusal Tepki, Kişi-Durum Yaklaşımı, Psikometrik Uyarılma, Öğretmen Adayları.

Yazarlar

Mark H. Davis (Orijinal Geliştirici), Erol Duru (Türkçe Uyarlayıcı).

Amaç

Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin diğer insanların duygularına ve durumlarına karşı gösterdikleri tepkilerin çok boyutlu doğasını ölçmektir. Ölçek, empatinin hem bilişsel (düşünmenin bakış açısı anlamı) hem de duygusal (düşünmenin duyguların deneyimleme) bileşenlerini birbirinden ayrılarak değerlendirir.

Türkçe uyarlamayı gerçekleştiren Duru (2002), bu ölçeği özellikle üniversite düzeyindeki öğretmen adaylarının sosyal davranışları ve psikososyal değişkenlerle ilişkilerini incelemek amacıyla kullanmıştır. Amaç, empatinin alt boyutlarının yardım etme davranışları üzerindeki etkilerini ve bu değişkenlerin eğitim bağlamındaki rolünü araştırmaktır.

Yapı

KTÖ, empatiyi tek bir yapı olarak değil, dört farklı ancak ilişkili alt boyuttan oluşan **çok boyutlu bir yapı** olarak kavrar. Bu dört alt boyut genellikle şunlardır:

Perspektif Alma (Perspective Taking - PT): Bilişsel empatiyi temsil eder. Bireyin kendisini hayali

olarak bir bakışın yerine koyma ve o kişinin bakış açısını anlama yeteneği.

Fantazi (Fantasy - F): Bireyin kurgusal karakterlerin (kitap, film) duygularını ve eylemlerini hayal etme eğilimi.

Empatik İlgisi (Empathic Concern - EC): Duygusal empatiyi temsil eder. Diğerlerinin olumsuz duygularını gördüğünde şefkat, şaşkınlık ve acıma hissetme eğilimi.

Kişisel Sıkıntı (Personal Distress - PD): Diğerlerinin acı çekmesine tanık olduğunda bireyin kendisinin kaygı, rahatsızlık ve sıkıntı hissetme eğilimi.

Bu dört faktör, ölçeğin temel psikolojik yapısını oluşturur ve bireylerin kişiler arası ilişkilerde nasıl tepki verdiklerini kapsamlı bir şekilde analiz etmeye olanak tanır.

Geçerlik

Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasına (Duru, 2002) ait kaynak metinde spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Ancak, bir uyarlama çalışması kapsamında, ölçeğin geçerlik çalışmaları yapılmış olması esastır. Bu çalışmalar tipik olarak şunları içerir:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik olarak varsayılan dört boyutlu yapıyı Türk örnekleminde de koruyup korumadığını incelemesi (genellikle doğrulayıcı veya açılmayıcı faktör analizi yoluyla).

Ölçüt Geçerliliği: KTÖ puanlarının, teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer ölçütlerle (örneğin, yardım etme davranışları, sosyal yeterlilik veya diğer empati ölçekleri) korelasyonunun incelenmesi.

Duru (2002) tezinde, ölçeğin yapısal uygunluğunu ve ilgili psikososyal değişkenlerle tutarlılığını gösteren bulgular sunmuştur. Tez metnine buradan erişilebilir: tez.yok.gov.tr.

Güvenirlik

Kaynak metinde Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği'nin spesifik güvenilirlik değerleri belirtilmemiştir. Ancak, Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği'nin standart uyarlama süreçlerinde genellikle ağırdaki güvenilirlik yöntemleri kullanılır:

İç Tutarlılık Güvenirliği: Ölçeğin alt boyutlarının her birinde yer alan maddelerin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısını hesaplanması.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Belirli bir zaman aralığıyla (örneğin 2-4 hafta) aynı kişilere uygulanan test sonuçlarının tutarlılığını incelemesi.

Duru'nun (2002) çalışmasında, ölçeğin Türk kültürüne özgü örnekleme kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik katsayılarına sahip olduğunu varsayılmaktadır; zira ölçek, tezin ana analizlerinde temel ölçüm aracı olarak kullanılmıştır.

Faktör Analizi

Kişiler Aras? Tepkiverme Ölçe?i'nin orijinal yap?s?, dört birbirinden ba?ms?z faktörden olu?ur. Türkçe uyarlama sürecinde, Duru (2002) taraf?ndan bu dört faktörlü yap?n?n Türk ö?renci popülasyonunda do?rulanmas? beklenir. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlara yüklendi?ini belirleyerek, ölçe?in yap?s?sal geçerlili?ini destekleyen temel istatistiksel yöntemdir.

Bu analiz, **Perspektif Alma** ve **Fantazi** alt boyutlar?n?n bilişsel empatiyi; **Empatik ?lgi** ve **Kişisel S?k?nt?** alt boyutlar?n?n ise duygusal empatiyi temsil eden temel faktörler olarak ayr??t??n? göstermelidir. Faktör yap?s?n?n korunmas?, uyarlaman?n ba?ar?l? oldu?unun kritik bir göstergesidir.

Ölçme Arac?

Test Türü:

Uyarlama (Orijinal: Kendi Bildirim Ölçe?i)

Format:

Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal formda genellikle 5 veya 7 noktal? Likert kullan?l?r. Kaynakta derecelendirme bilgisi mevcut de?ildir.)

Mevcut Diller:

Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu:

Genel Popülasyon, Ö?renci Popülasyonu

Ya? Grubu:

Ergenlik Dönemi Sonu ve Yeti?kinlik (Duru'nun çal??mas?nda üniversite ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?:

Duru (2002) çal??mas?nda Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde ö?renim gören ö?retmen adaylar? örneklem olarak kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi:

Bireysel ya da grup olarak uygulanabilen, kağıt-kalem formu veya dijital formatta doldurulabilen öz bildirim ölçeğidir. Maddeler genellikle katılımcının kendi duygusal ve sosyal tepkilerini ne sıklıkta veya ne kadar doğru yansıttığını değerlendirilmesini ister.

Anahtar Kelimeler

Kişiler Arası Tepkiverme, Perspektif Alma, Empatik İlgisi, Kişisel Sıkıntı, Öz Bildirim, Psikolojik Ölçüm, Doktora Tezi.

Yazarlar**Yazar ORCID Tanımlaması:**

Mevcut değil (Duru, 2002 tezi için)

Kurum E-posta Adresleri:

Mevcut değil

İletişim Adresi:

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir (2002 çalışması referans alınmıştır).

İzinler, Ücret ve Test Yılı**İzinler ve Ücret:**

Ölçeğin orijinal formu akademik kullanım için genellikle ücretsiz olsa da, Türkçe uyarlamasının ticari kullanım için Duru (2002) veya ilgili yayıncıdan izin alınması gerekebilir. Akademik araştırmalarda referans gösterilerek kullanım yaygınlaşır.

Test Yılı:

Türkçe Uyarlama Yılı: 2002 (Erol Duru Doktora Tezi)

Kaynaklar

Duru, E. (2002). *Öğretmen adaylarında kişi-durum yaklaşım bağlamında yardım etme davranışları, empati ve düşünme stilleri ilişkisi ve bu değişkenlerin bazı psikososyal değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. Teze erişim linki: tez.yok.gov.tr.

Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Orijinal Kişiler Arası Tepkiverme Ölçeği genellikle 28 maddeden oluşmaktadır ve dört alt boyuta ayrılmıştır.